

Ráfiskakeyparafelagið:

Ætla ikki at leggja okkum á nakran kodda at sova!

Tað rættasta var, at vit finga somu sømdir sum teir, vit kappast við innan EF, og er hetta í tráð við tað, sum er ført fram undir samráðingunum. Men hinvegin vilja vit sjálvsagt royna at fáa sum mest burtur úr undir verandi karmum taðv erið seg karmarnir, sum EF-avtalan setir ella karmar, teir verið seg skilagóðir ella ikki, og ikki leggja okkum á nakran "kodda" at sova skrivar Føroya Ráfiskakeyparafelag í grein.

Viðv. EF-avtaluni

Nógvar metingar hava verið frammi um, hvussu nýggja avtalan við EF fer at roynast føroyskum vinnulivi. Sum vera man eru meiningarnar ymiskar innan føroyskt vinnuliv alt eftir, innan hvønn part av vinnulivinum ein nú einaferð hvør hevur sitt virkssemi.

Eitt, sum er ódramligt í hesum kjaki, er, at teir politikarar, ið hava ábyrgd av hesari avtalu, kasta teimum fyrri, sum finnast at henni, at ongin fanst at samráðingargongdini fyrr enn aftaná, at avtalan er skrivað.

Vit skulu ikki her nærri fara inn í metingarnar av, hvussu avtalan kemur at virka, men vit vilja lýsa, hvørja stóðu vinnulivið hevði til gongdina í samráðingunum.

30. april 1990 skrivaði Landsstýrið út til virkir, feløg og stovnar, har m.a. fylgjandi stóð:

Sjálvsagt eru ikki øll viðurskipti Føroya móttvegis EF loyst við einari frihandilsavtalu, hvussu góð hon so enn kann verða. Øll hesi óloystu viðurskipti eru ikki skrásett, og full vitan er kanska heldur ikki um tey. Hetta kundi kanska verið gjørt á tann hátt, at Landsstýrið setti ein embætisbolk at kanna øll hesi óloystu viðurskipti og geva frágreiðing frá sær um tey.

Áðrenn Landsstýrið velur slíka framferð, heldur tað tað vera vert fyrst at savna inn ta vitan, ið longu er og eigur at vera hjá stovnum, vinnufeløgum og privatum feløgum í Føroyum um hesi viðurskipti.

Føroya Landsstýri

heitir tí við hesum á tykkum, um at boða Føroya landsstýri í skrivligari frágreiðing frá, hvørjar fyrirminur — og møgular vansar — ein frihandilsavtala millum Føroyar og EF ber í sær innan tykkara virkisoki.

Somuleiðis heitir Føroya Landsstýri á tykkum um at greiða frá, hvørjir spurningar og mál innan tykkara virkisoki ikki verða loyst innan eina frihandilsavtalu millum Føroyar og EF og tí kunnu hugsast at fara at krevja samráðingar við EF um serligar loysnir.

Innkomnu svørini frá virkjum, feløgum og stovnum, ið bendu á, at nógvir óloystir spurningar vóru, góvu Menningarstovuni og ávísing feløgum á arbeiðsmarknaðinum høvi til at taka undir við uppskotinum frá Landsstýrinum at seta bólk at kanna allar teir reistu og óloystu spurningarnar við tí broyting, at umboð fyrri vinnulivið eisini skuldu verða við.

Hesin bólkur varð settur 24. oktober 1990 við 4 umboðum frá arbeiðsmarknaðinum og 2 umboðandi Landsstýrið.

Fyri skjótt at fáa sjónarmiðini frá vinnulivinum fram alment varð ein fyribils frágreiðing gjord og lögð fram 1. febr. 1991. Niðanfyrir verður siterað burtur úr hesi frágreiðing:

I samandráttninum verður m.a. sagt: Samanumtikið má sigast, at svarini benda øll á, at Føroya Landsstýri tók avgerð, ið breið semja er um, tá tað í samráð við marknaðarnevnd lögtingsins valdi at miða imóti einari rættiliga fræls-

ari frihandilsavtalu, t.e. einari, ið gav fult tollfrælsi fyrri allar (undirstrikingin er okkara) fiskavørur.

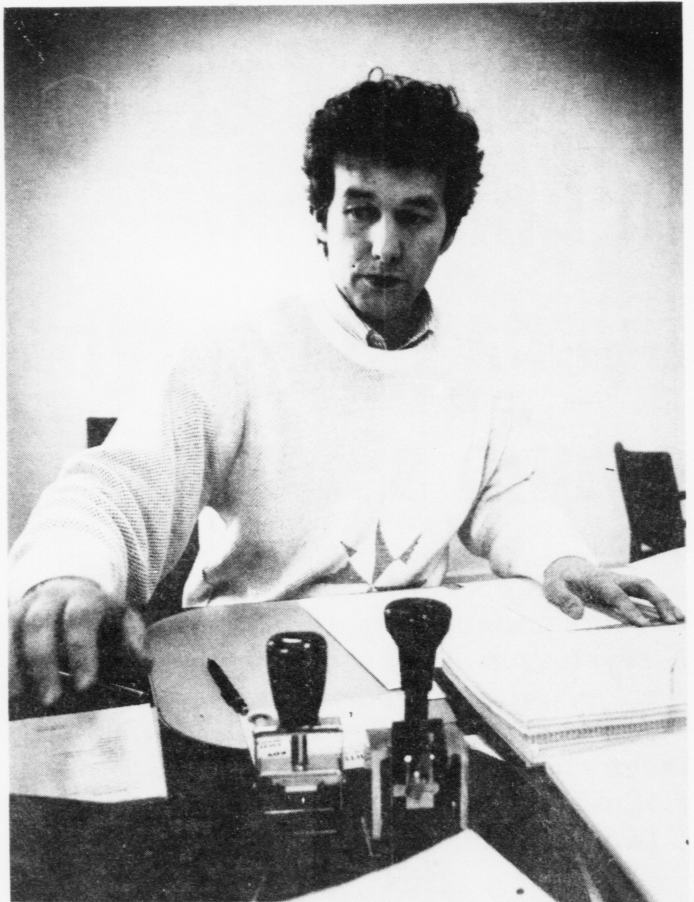
Fylgjandi uppskot frá EF verður tó á týðningarmiklum økjum greitt afturvíst sum als ikki nýtiligt, meðan aðrir partar av vinnuni kunnu liva við uppskotinum. Í summum førum verður vist á, at ein tollsamgonga, um hon kundi givið teir fyrirminur, ið upprunliga vórðu settir mettir møgulegir við frihandilsavtaluni, er frægasta leiðin fram.

I ummælinum av svarinum frá Føroya Fiskasølu verður m.a. sagt:

Tó at Føroya Fiskasøla sostatt ikki svarar gjølla settu spurningunum, so lýsa útrokningarnar, at verandi uppskot frá EF ikki kann góðkennast. Verður uppskotið bót við teimum broytingum, ið Fiskasølan ynskir, skilir arbeiðsbólkurin, at Fiskasølan er nøgd við frihandilsavtaluna, tó at týðandi spurningar framvegis eru eftir, ið eingin loysn sæst á. Nevniliga útflutningur av pilkaðum rækjum úr ráveru úr Russlandi ella Kanada og útflutningur av frystum fløkum v.m. úr tíðnaðari ráveru úr Kanada ella Russlandi.

I ummælinum av svarinum frá Føroya Reiðarafelag verður m.a. sagt:

Undir teirri fyrirtreyt, at ein tollsamgonga við EF eisini vil umfata fiskavørur fult og heilt, metir Føroya Reiðarafelag, at hesin møguleiki er frægastur at taka við, fáa vit ikki

Leivur Michelsen er formaður í Ráfiskakeyparafelagnum

eina frihandilsavtalu, sum vit hava ynskt hana, t.e. fritt at fara við føroyskum fiski sum feska flok og sum góðskaðar vørur inn í EF. Herumframt kann tollsamgongan loysa trupulleikan við upprunareglum, tí rundur, frystur fiskur og rækjur frá triðjaldnum koma undir somu upprunareglur sum í EF.

I ummælinum av svarinum frá Føroya Idnaðarfelag verður m.a. sagt:

At verandi skipan fellur burtur, førir við sær, at nógva arbeiðsplass hvørva, og ger tað bráðneyðugt at bota um frammanfyrirnevndu viðurskipti, so tey virki, ið hava møguleika at klára seg, ikki verða forðað í menningini og harvið í at skapa nýggj arbeiðsplass. Um ein tollsamgonga eisini kann fenna um fiskavørur, so kunnu somu upprunareglur sum í EF-londum geva arbeiðsplass og tryggari idnaðarframleiðslu innan fiskiðnaðin úr innfluttum fiski.

Landsstýrisins samráðingarnevnd hevði eisini fundir við umboð fyrri vinnulivið, har nógva ymisk sjónarmið komu fram. Harumframt hava vinnu-

livsmenn úttalað seg í fjølmiðlunum um ymisk tilknýti millum Føroyar og EF.

Hetta er nú vordíð nakað drúgt, men halda vit, at tað er av týðningi at lýsa gongdina í málinum, og hvørja stóðu vinnulivið hevur havt til samráðingarnar við EF, soleiðis at tey, sum hava áhuga í hesum, kunnu gera sær eina meting av tí rimiliga í, tá teir, ið hava ábyrgd av avtalu, kunnu loyva sær at vera fornermaðir yvir metingarnar hjá portum av vinnuni, nú samráðingarnar við EF endaliga eru lidnar.

Eisini kunnu fólk sjálvi gera sær metingar um sigast kann, at »Vit kundu ynskt, at teir (vinnulivsmenn) høvdu verið eins raskir at lufta sínum meiningum um hesi viðurskipti áður enn avtalan varð gjord sum aftaná«. »Hesir dómadagsprofetar umboða stórt sæð tann partin av vinnuni, sum nú í hálva öld hevur ligið trygt í livd av verjutolli og øðrum protektionistiskum tiltøkum« og hesir »nýta alla orku... til gremjingar og máttstjalandi dómadagstalu«.

Tað, vit hava ført fram sum kritikkur av ella ynski til EF-avtaluna, er, at tá tað nú væntast kann at meira fer av feskum fiski til EF, sum jú er í

lagi, um meira fæst burtur úr á hendan hátt, so at vit kundu keypt triðjaldsfisk sum ráveru til tann frigjörda kapasitetin á flakavirkjunum (arbeiðsmegi og útgerð) í sambandi við útflutning til EF, har 80% av okkara marknaði er. T.v.s. at vit finga somu sømdir sum teir, vit kappast við innan EF, og er hetta í tráð við tað, sum er ført fram omanfyri undir samráðingunum. Men hinvegin vilja vit sjálvsagt royna at fáa sum mest burturúr undir verandi karmum tað verið seg karmarnir, sum EF-avtalan setir ella karmar, teir verið seg skilagóðir ella ikki, og ikki leggja okkum á nakran »kodda« at sova.

Virðingarmest

**Føroya Ráfiskakeyparafelag
Leivur Michelsen,
formaður**